

Nr 51.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus, m. m.; given Stockholms slott den 19 februari 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 februari 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under kapitalbudgeten, bilaga 3, Statens allmänna fastighetsfond, punkten 1, föreslagit riksdagen att i avbidan på särskild proposition i ämnet till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus för budgetåret 1943/44 beräkna ett investeringsanslag av 2,740,000 kronor. Av detta anslag avsåg ett belopp av omkring 2,145,000

Bihang till riksdagens protokoll 1943. 1 saml. Nr 51.

kronor inrättande av s. k. sekundäravdelningar i anslutning till vissa statliga sinnessjukhus, medan återstoden beräknats för anordnande av nya vårdavdelningar m. m. vid S:ta Maria sjukhus, om- och tillbyggnad av en verkstads-paviljong vid Vipeholms sjukhus samt uppförande av vissa personalbostäder vid Umedalens sjukhus. Härutöver har sedermera framställning gjorts om anvisande av ytterligare 170,000 kronor till färdigställande av Sidsjöns sjukhus.

Jag anhåller nu att få upptaga dessa ärenden till slutlig behandling.

Inrättande av sekundäravdelningar vid vissa statliga sinnessjukhus.

Med skrivelse den 27 januari 1942 överlämnade *chefen för medicinalstyrelsen* en inom styrelsen upprättad promemoria angående behovet av ytterligare platser å s. k. sekundärsjukhus inom statens sinnessjukvård samt hemställde, att medicinalstyrelsen måtte erhålla i uppdrag att utreda och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag ägnat att tillgodose sagda behov.

I nämnda promemoria erinras till en början om att enligt 71 § 1 mom. stadgan angående sinnessjukvården i riket den 19 september 1929 medicinalstyrelsen skall vid indelandet av riket i upptagningsområden iakttaga, att samtliga sinnessjukhus med undantag av sådana, som uteslutande äro avsedda för sinnessjuka av visst eller vissa slag (sekundärsjukhus), erhålla särskilda upptagningsområden. Sedan år 1931 inginge i den statliga sinnessjukvården ett sjukhus, Källshagens sjukhus i Vänersborg, som till sin huvudsakliga del eller med 304 vårdplatser för män och med 283 vårdplatser för kvinnor hade karaktären av sekundärsjukhus, avsett att beläggas med mera lugna sjuka. För att jämnt kunna betjäna olika upptagningsområden hade ifrågavarande vårdplatser måst fördelas på icke mindre än fem primärsjukhus. Från och med år 1941 tjänstgjorde enligt Kungl. Maj:ts beslut jämväl psykiatriska sjukhuset i Stockholm med sammanlagt 312 vårdplatser provisoriskt såsom sekundärsjukhus. Erfarenheterna från driften av Källshagens sjukhus uppmuntrade emellertid icke till inrättandet av nya stora sekundärsjukhus. Deras beläggning från avlägset liggande modersjukhus bleve svår, tungrodd och onödigt kostsam. Då Källshagens sjukhus saknade oroliga avdelningar måste urvalet av patienter för förflyttning till detta sjukhus göras särskilt omsorgsfullt och med stränga krav på att sjukdomen icke visat tendens till plötsliga omkastningar i tillståndet, som måste medföra besvärliga och kostsamma återflyttningar, omständigheter som försvårade ett smidigt utnyttjande av sjukhusets maximala vårdkapacitet.

I promemorian anföres härefter i huvudsak följande.

Kravet på ökat antal vårdplatser inom den statliga sinnessjukvården blir emellertid efter som tiden går allt starkare uttalat och låter sig snart icke avvisas, ett förhållande, som medicinalstyrelsen i olika sammanhang under de senare åren vid flera tillfällen framfört till Kungl. Maj:t. Det synes för att tillmötesgå detta krav lämpligt utreda om icke avsevärda lättnader i plats-tillgången skulle kunna ernås genom inrättandet i möjligen tillbuds stående lokaler vid lämpliga sjukhus av smärre, till visst statligt sinnessjukhus an-

slutna sekundäravdelningar. De vid Ulleråkers, Birgittas och Frösö sjukhus under de senaste åren anordnade sekundäravdelningarna i respektive Enköping, Mjölby och Järvsö hava nämligen visat, att de förut berödda nackdelarna av stora sekundärsjukhus icke vidlåda dessa smärre avdelningar, som helt disponeras av *ett* sjukhus. Driften av dessa avdelningar ställer sig billig, enär förvaltningen skötes från modersjukhuset och beläggningen kan väljas så, att läkare icke behöver vara vid avdelningen boende. Läkervården ombesörjes sålunda genom besök från modersjukhuset en eller annan gång i veckan, vid Järvsö sjukhus till och med endast var 14:e dag.

Några staten tillhöriga fastigheter, lämpliga att inredas till dylika sekundäravdelningar, torde icke finnas disponibla. Medicinalstyrelsen, som redan ägnat denna fråga en ingående uppmärksamhet, har därför besiktigat vissa ålderdomshem, vilka vederbörande myndigheter preliminärt förklarat sig eventuellt vilja överlåta till den statliga sinnessjukvården, och funnit dem efter större eller mindre förändringar lämpade för dylika sekundäravdelningar.

Därest ifrågavarande fastigheter kunna förvärvas till ej allt för höga priser, torde vårdplatserna kunna färdigställas till kostnader, som avsevärt understiga de som nu måste beräknas för nybyggnad av statliga sinnessjukhus. Anskaffandet av nya vårdplatser enligt denna linje skulle förverkliga de önskemål, som från riksdagshåll framförts, i det man angivit nya paviljonger vid redan befintliga sinnessjukhus vara den för närvarande enda framkomliga vägen till platsbristens avhjälpande.

De med statsbidrag till inrättande och drift av landstingen upprättade vårdhemmen för lättskötta sinnessjuka kunna icke ens när deras vårdplatsantal uppgår till en promille av befolkningen förväntas på långt när tillgodose vårdplatsbehovet. Inventeringar, som verkställts i vissa län, hava nämligen visat, att å ålderdomshemmen allt fortfarande vårdas ett mycket stort antal sinnesabnorma, som måste överföras till den statliga sinnessjukvården eller till dylika vårdhem. Av de cirka 5,300 vårdplatser i dylika vårdhem, som preliminärt ansetts erforderliga, beräknas den 1 juli 1942, fem år efter det bestämmelserna om statsbidrag utfärdades, ej mer än cirka 2,100 vara i drift och ytterligare cirka 700 ett år därefter. Tillkomsten av nya dylika vårdhem har hitintills visat sig ske i betydligt långsammare takt, än vad landstingen i infortrade uppgifter beräknat.

Antalet exspektanter vid de statliga sinnessjukhusen har sedan den 1 juli 1937, då ovannämnda statsbidragskungörelser trädde i kraft, minskats från 3,016 till 2,601 den 1 januari 1942. Antalet statliga vårdplatser har under samma tid ökat från 15,101 till 15,594, medan beläggningssiffran stegrats från 16,782 till 18,504, i båda fallen hava vårdplatser avsedda för asociala imbecilla och svårskötta obildbara sinnesslöa icke medräknats. Den genomsnittliga överbeläggningen utgör för närvarande sålunda icke mindre än 18.6 procent. Den 1 juli 1937 var överbeläggningen 11.1 procent. Den anförda nedgången i antalet exspektanter med 400 finner sålunda sin förklaring däri, att vederbörande sjukvårdsläkare under trycket av kravet på vård åt oroliga och akut insjuknade ansett sig nödgade öka den redan förut synnerligen besvärande överbeläggningen.

På grundval av denna promemoria uppdrog Kungl. Maj:t den 6 februari 1942 åt medicinalstyrelsen att i samråd med socialstyrelsen verkställa utredning rörande möjligheten att tillgodose platsbehovet inom den statliga sinnessjukvården genom anordnandet av ytterligare smärre sekundäravdelningar i anslutning till befintliga statliga sinnessjukhus samt att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I skrivelse den 18 juni 1942 har *medicinalstyrelsen*, efter samråd med socialstyrelsen, framlagt förslag angående förvärv för statens räkning av Grangärde kommuns ålderdomshem med avdelningar för kroniskt sjuka och sinnessjuka, Uddevalla stads ålderdomshem med sinnessjukavdelning samt Långasjö enskilda vårdhem, vilka hem såsom sekundäravdelningar skulle anslutas till respektive Sätters sjukhus, Restads sjukhus vid Vänersborg och S:t Sigfrids sjukhus i Växjö. Härjämte har medicinalstyrelsen med skrivelser den 25 september och 27 oktober 1942 framlagt förslag beträffande övertagande av Älvkarleby kommuns ålderdomshem samt huvudbyggnaden å egendomen Niklasdamm för anslutning till respektive Ulleråkers sjukhus vid Uppsala och Mariebergs sjukhus vid Kristinehamn. Vid skrivelserna hava även fogats förslag till erforderliga ombyggnads- och reparationsarbeten vid samtliga de till inköp föreslagna fastigheterna.

I det följande lämnar jag en närmare redogörelse för varje särskild fastighet utom Niklasdamm. Sistnämnda ärende föreligger icke i det skick, att jag anser mig nu böra upptaga detsamma till prövning.

I fråga om *Grangärde kommuns ålderdomshem* anför *medicinalstyrelsen*, bland annat, följande.

Fastigheten är vackert belägen vid stranden av sjön Saxen, knappt 3 kilometer från Grangärde station, och omfattar cirka 97.5 har.

Byggnadskomplexet består av ett flertal byggnader, nämligen ålderdomshem, avdelning för kroniskt sjuka, sinnessjukavdelning samt ladugård i synnerligen gott skick och övriga för lantbruket erforderliga smärre byggnader.

Ålderdomshemmet är uppfört av sten i tre våningar, av vilka emellertid den översta icke är inredd. Det av arkitekten Hakon Ahlberg och styrelsens övriga experter utarbetade ombyggnadsförslaget avser vad angår källarvåningen renovering och utvidgning av det därstädes befintliga köket, varjämte personalmatsal och tvättavdelning sättas i stånd. De tre övre våningarna hava givits ungefär samma utformning, vilket möjliggjorts genom användande för sjukvårdsändamål jämväl av den i bottenvåningen befintliga föreståndarebostaden. I byggnaden finnas nu tre trappor, av vilka den i husets mellanparti befintliga är synnerligen rymlig. Förslaget avser denna huvudtrappas slopande och i det därigenom ledigblivande utrymmet inredes de tre vårdavdelningarnas bad- och sköljrum. De hygieniska installationerna kompletteras. De tre vårdavdelningarna hava beräknats med normal beläggning kunna bereda plats för 41 respektive 44 och 50 patienter.

Den nuvarande sinnessjukavdelningen med särskilda avdelningar för manliga och kvinnliga patienter renoveras och organiseras som en avdelning, att förslagsvis användas för de bästa i jordbruket arbetande 20 patienterna.

I avdelningen för kroniskt sjuka uppdelas de större rummen i smärre, garderober inredas och de hygieniska installationerna överses och kompletteras. Byggnaden beräknas därigenom kunna bereda bostäder för 31 personer och skulle dessutom inrymma expedition samt apotek och behandlingsrum. Även dessa byggnader äro uppförda i sten.

Som ersättning för den i huvudbyggnaden slopade bostaden föreslås uppförandet av ett mindre bostadshus om tre rum och kök, avsett för den funktionär, som enligt medicinalstyrelsens förmenande bör hava ansvaret för jordbruket.

Styrelsen uppger vidare, att fastigheten år 1937, då frågan om fastighetens försäljning till landstinget varit aktuell, av sakkunniga värderats till 474,557 kronor, varav 23,800 kronor belöpt på jorden och 450,757 kronor på byggnaderna. Under åren 1940 och 1941 hade enligt under hand lämnade uppgifter de båda vårdavdelningarna reparerats för sammanlagt cirka 18,000 kronor, varjämte för nytt vattenverk och avloppsledningar med reningsverk under åren 1939—1941 utlagts cirka 43,000 kronor. Efter förhandlingar med representanter för kommunen hade numera kommunalfullmäktige genom beslut den 31 maj 1942 förklarat sig beredda att till staten försälja fastigheten med byggnader i befintligt skick för en summa av 464,800 kronor.

Kostnaderna för hemmets ombyggnad och renovering hava av arkitekten Ahlberg den 13 januari 1942 beräknats till 365,000 kronor enligt följande sammanställning:

	Kronor.
Huvudbyggnaden: Byggnadskostnader, värme-, ventilations- och sanitära anordningar, elektriska installationer m. m.	218,000
Bostadshus för personal: D:o	46,300
Paviljong för män: D:o	17,500
Gamla skolhuset: Ändrat till verkstäder	10,000
Bostadshus för föreståndaren	27,000
Diverse administration m. m.	46,200
	Summa kronor 365,000

Totalkostnaderna för förslaget skulle alltså uppgå till (464,800 + 365,000) 829,800 kronor, vilket, då anstalten beräknas bereda plats för 155 patienter, innebär en kostnad per plats av obetydligt mer än 5,350 kronor.

Vad angår den tilltänkta sekundäravdelningens organisation har medicinalstyrelsen framhållit, att avdelningen skulle anslutas till Sätters sjukhus även om att den skulle avses för manliga patienter. Läkarvården har styrelsen ansett kunna bestridas från modersjukhuset, som även skulle ombesörja den ekonomiska förvaltningen.

Byggnadsstyrelsen har i avgivet yttrande förklarat sig finna byggnaden vara lämplig för ändamålet och de beräknade kostnaderna skäligen med hänsyn till de föreslagna arbetenas omfattning, därvid styrelsen utgått från ett av medicinalstyrelsen i preliminärt anbud upptaget byggnadsvärde av 410,000 kronor.

I fråga om *Uddevalla stads ålderdomshem* yttrar *medicinalstyrelsen*:

Det till övertagande föreslagna området har en areal av cirka 22,400 kvadratmeter. Det är beläget mellan Bohusläns regementets kasernområde och Beveån, utan att dock sträcka sig till denna. Å detsamma finnes uppförda en huvudbyggnad i sten inrymmande ålderdomshem och sinnessjukavdelning, en mindre paviljong i trä, förut använd som tuberkulosavdelning, ett pensionärshus med 8 lägenheter om rum och kök samt en vaktmästarbostad i sten, vartill kommer ett uthus, som befinner sig i mindre gott skick och sannolikt bör rivas såsom obehövt.

Förslaget till ifrågavarande fastigheters omändring för sitt nya ändamål

har uppgjorts av arkitekten Ahlberg och styrelsens övriga experter. Huvudbyggnadens planlösning måste i vissa delar ändras, varjämte värmeledning, hygieniska och elektriska installationer kräva förnyelse. Enligt den uppgjorda planen skulle i byggnaden beredas vårdplatser för 109 patienter, fördelade på två avdelningar, en i vardera våningen om 54 respektive 55 patienter. I den från husets baksida utgående delen av byggnaden inrymmer i bottenvåningen kök med erforderliga biutrymmen och i våningen en trappa upp bostadsrum för personal. I källarvåningen finnas värmecentral, tvätt, vissa arbetslokaler samt förrådsutrymmen. Inom denna våning krävas endast obetydliga ändringar av lokalerna, men måste den maskinella utrustningen förnyas.

Den förutvarande tuberkulospaviljongen ändras till bostäder för ogift personal. Vaktmästarbostaden bibehålles efter uppsnyggning såsom bostad och pensionärshemmet omändras till fyra familjebostäder om 2 rum och kök.

Kostnaderna för ifrågakarande arbeten hava av Ahlberg den 20 maj 1942 med då gällande arbets- och materialpriser beräknats till 336,500 kronor enligt följande fördelning:

	Kronor
Huvudbyggnaden: byggnadskostnader, värme-, ventilations- och sanitära anordningar, elektriska installationer m. m.	263,200
Ändring av bostadshus till fyrafamiljshus	12,920
Ändring av tbcpaviljongen till bostadshus för ogift personal	12,940
Vaktmästarbostaden	3,420
Arvoden, administration och diverse	44,020
	Summa kronor 336,500

Medicinalstyrelsen uppger tillika, att stadsfullmäktige i Uddevalla vid sammanträde den 11 juni 1942 under förutsättning av statsmakternas godkännande beslutit att till staten överlåta ifrågakarande fastighet till av medicinalstyrelsen föreslaget pris av 300,000 kronor. Kostnaden per vårdplats kunde på grund härav för närvarande beräknas till cirka 5,850 kronor. Tomtvärdet har år 1941 uppskattats till 90,000 kronor.

Sekundäravdelningen förutsättes skola anslutas till Restads sjukhus och beläggas uteslutande med män. Restads sjukhus anses med hänsyn till den höga morbiditeten inom dess upptagningsområde i hög grad vara i behov av ökat antal vårdplatser, och den nya sekundäravdelningens belägenhet på endast cirka 30 kilometers avstånd från modersjukhuset beräknas avsevärt underlätta dess rationella utnyttjande och drift. Läkarvården avses tillgodosedd från modersjukhuset, som även skulle handhava den ekonomiska förvaltningen.

Byggnadsstyrelsen har förklarat sig finna det av medicinalstyrelsen angivna fastighetsvärdet vara i stort sett skäligt och de beräknade kostnaderna för fastighetens iordningställande likaledes skäliga med hänsyn till de föreslagna arbetenas omfattning.

Beträffande *Långasjö enskilda vårdhem* anför medicinalstyrelsen i huvudsak följande.

Vårdhemmet är beläget invid Långasjö kyrka intill en mindre sjö, cirka 10 kilometer från Emmaboda. Det godkändes av medicinalstyrelsen den 1 juli 1941 för en högsta beläggning av 35 patienter. Byggnaden är uppförd i trä och hade 1937 fullständigt ombyggt och satts i mycket gott skick.

Källaren inrymmer pannrum, bageri, tvättstuga och en del förråd. Bottenvåningen inrymmer patientrum och personalrum med tillhörande dag- och matrum samt badrum, sköljrum och toaletter. Här finnas vidare kök och serveringsrum. Våningen en trappa upp inrymmer patient- och personalrum jämte badrum, sköljrum och toaletter. Byggnaden är försedd med varmvattenvärmeledning. Vatten erhålles medelst hydrofor från borrad brunn. Avloppsförhållandena äro ordnade. Byggnaden är väl underhållen.

Byggnaden har genom arkitekten Ahlbergs försorg byggnadstekniskt besiktigats och därvid i befintligt skick värderats till 94,000 kronor, vartill kommer en välordnad tomt och ett mindre trädgårdsland om tillsammans cirka 1 har.

För vårdhemmets förändring till en till S:t Sigfrids sjukhus i Växjö ansluten sekundäravdelning med 35 vårdplatser beräknas vissa kostnader, bland annat för inbyggandet av en veranda till beredande av ökat dagrumsutrymme, installerandet av ytterligare en värmeledningsspanna och vissa kompletteringar av den sanitära installationen, stängsel m. m., vilka av Ahlberg den 20 maj 1942 beräknats till sammanlagt 20,000 kronor.

I skrivelse till medicinalstyrelsen den 16 juni 1942 har styrelsen för vårdhemmet meddelat, att den under förutsättning av statsmakternas godkännande antog medicinalstyrelsens anbud att övertaga vårdhemmet för statens räkning mot en ersättning av 110,000 kronor. I köpet skulle ingå, förutom tomten med ett taxeringsvärde av 1,000 kronor, samtliga vårdhemmets inventarier, värderade till cirka 15,000 kronor. Därest statsverket skulle förvärva hemmet på sålunda angivna villkor, skulle kostnaden per vårdplats, inklusive de till 20,000 kronor beräknade ombyggnadskostnaderna och med inräknande av det huvudsakliga av den erforderliga inventarieutrustningen, uppgå till allenast cirka 3,700 kronor, vilken kostnad med hänsyn till hemmets standard medicinalstyrelsen finner synnerligen förmånlig.

Läkarvården avses ombesörjd från modersjukhuset, som även bör handhava den ekonomiska förvaltningen. Beläggningen borde lämpligen utgöras av manliga patienter.

Byggnadsstyrelsen har funnit det av medicinalstyrelsen beräknade byggnadsvärdet i stort sett skäligt samt ansett byggnaden väl lämpa sig för det avsedda ändamålet. De beräknade ombyggnadskostnaderna har byggnadsstyrelsen likaledes ansett skäliga med hänsyn till de föreslagna arbetenas omfattning.

Vidkommande *Älvkarleby kommuns ålderdomshem* yttrar *medicinalstyrelsen*:

Fastigheten är fritt och vackert belägen ej långt från Dalälven, cirka 3 kilometer norr om Älvkarleby och cirka 100 kilometer från Uppsala. Byggnaden, vari ålderdomshemmet inrymmer, är uppförd av trä under plåttak och befinner sig i gott skick. Förutom ålderdomshem inrymmer densamma avdelning för kroniskt sjuka. På styrelsens föranstaltande har byggnaden genom arkitekten Hakon Ahlbergs försorg besiktigats och värderats, varjämte ritningsförslag till erforderliga omändringar uppgjorts. Dessa ändringsarbeten, som jämväl omfatta nödiga kompletteringar av vatten- och avloppsinstallationer, hava av Ahlberg den 10 juni 1942 kostnadsberäknats till 65,500 kronor. Vid verkställandet av denna utredning har byggnaden åsatts ett värde av 148,500 kronor. Omändrad till sekundäravdelning skulle den kunna inrymma 75 vårdplatser.

I skrivelse den 16 juni 1942 har medicinalstyrelsen meddelat kommunalnämnden i Älvkarleby kommun, att styrelsen vore villig hos statsmakterna tillstyrka förvärv av byggnaden såsom sådan till ett pris av 148,000 kronor; och hava vederbörande kommunalfullmäktige den 20 juli 1942 beslutit att till sistnämnda belopp försälja ifrågavarande ålderdomshem »jämte värdet av den mark, som kan komma att överlätas». Vid sammanträde den 15 september 1942 hava därefter fullmäktige beslutit att mot en ersättning av cirka 20,000 kronor jämväl överlåta erforderlig mark, omkring 7 hektar. Medicinalstyrelsen finner det begärda priset skäligt.

Kostnaderna för inrättandet av ifrågavarande sekundäravdelning kunna sålunda för närvarande beräknas till sammanlagt omkring 233,500 kronor, motsvarande cirka 3,100 kronor per vårdplats, ett belopp, som medicinalstyrelsen finner förmånligt.

Byggnadsstyrelsen har — fränsett en mindre detalj — ej haft något att erinra mot det föreliggande förslaget till ändringsarbeten vid hemmet. Det för sagda arbeten beräknade beloppet liksom det byggnaden i fråga åsatta värdet har byggnadsstyrelsen ansett rimliga.

Kostnaderna för anordnande av nu avhandlade fyra sekundäravdelningar skulle enligt medicinalstyrelsens förslag belöpa sig till sammanlagt 1,829,800 kronor, fördelade på sätt följande sammanställning utvisar.

Sekundäravdelning	Beräknat antal vårdplatser	Inköpskostnader kronor	Ändringskostnader kronor	Totalkostnad kronor	Kostnad per vårdplats kronor
Grangärde	155	464,800	365,000	829,800	5,350
Uddevalla	109	300,000	336,500	636,500	5,850
Långasjö	35	110,000 ¹⁾	20,000	130,000	3,700
Älvkarleby	75	168,000	65,500	233,500	3,100
Summa	374	1,042,800	787,000	1,829,800	4,890

¹ Inventarier inräknade.

I anslutning härtill vill jag anmäla, att *svenska landstingsförbundet* i skrivelse den 11 december 1942 påkallat snara åtgärder för beredande av ökat antal vårdplatser å de statliga sinnessjukhusen.

I framställningen erinras om den av statsmakterna vid 1929 års riksdag beslutade uppdelningen av sinnessjukvården, som innebar, att staten skulle ombesörja den mera kvalificerade vården, medan landstingen skulle omhändervå vården av de lättskötta sinnessjuka. Vidare konstateras, att ehuru ännu mycket återstode i fråga om utbyggnaden av vården för de lättskötta sinnessjuka, behovet av platser å statliga sinnessjukhus likväl vore än större. Kommunerna måste alltjämt å ålderdomshemmen hysa ett stort antal sinnessjuka, som behövde vård å statliga anstalter, ett förhållande, som vore föga tillfredsställande. Landstingen kunde för sin del icke, såsom från fattigvårdshåll understundom ifrågasatts, övertaga vården av sistnämnda sinnessjuka, då landstingens vårdhem för lättskötta sinnessjuka vore öppna anstalter och icke kunde bereda mera svårskötta fall erforderlig vård. Skulle så ske, måste helt andra krav ställas på dessa hem såväl vad angår byggnadssätt som i fråga om personal. Hemmen skulle då förlora sin hittillsvarande karaktär och övergå till slutna anstalter, och landstingen

komme att i strid mot den av statsmakterna tidigare godkända fördelningen av vårduppgifterna få påtaga sig en ständigt växande andel av den kvalificerade sinnessjukvården. Styrelsen ville bestämt motsätta sig, att så skedde, samt ansåge, att den tidigare uppdelningen av vården borde strikt upprätthållas. Den ytterligare platsanskaffning för den kvalificerade sinnessjukvården, som vore nödvändig, borde alltså även i fortsättningen uteslutande tillkomma staten att ombesörja. Förbundet hänvisade härutinnan till en av medicinalstyrelsen nyligen företagen undersökning, enligt vilken det för närvarande skulle finnas inemot 4,000 sinnessjuka, som vore i behov av kvalificerad vård men icke kunde beredas sådan vid de statliga sinnessjukhusen. Ur såväl samhällets som de sinnessjukas synpunkt vore det enligt förbundets mening angeläget, att dessa snarast möjligt bereddes tillfredsställande vårdmöjligheter, i vilket hänseende förbundet erinrade om medicinalstyrelsens förslag till inrättande av sekundäravdelningar i anslutning till vissa statliga sinnessjukhus.

Slutligen torde jag i detta sammanhang få redovisa en av *landstingets förvaltningsutskott i Blekinge län* i skrivelse den 15 januari 1942 gjord framställning om beredande av ökat antal vårdplatser inom den statliga sinnessjukvården för Blekinge läns behov, eventuellt genom anordnande av en särskild upptagningsavdelning vid landstingets vårdhem i Ronneby.

Över framställningen har *medicinalstyrelsen* yttrat sig och därvid *dels* hänvisat till sitt förslag om inrättande av en sekundäravdelning vid S:t Sigfrids sjukhus, till vars upptagningsområde Blekinge län hör, *dels* framhållit, att styrelsen i samband med öppnandet av Sidsjöns sjukhus ämnade fastställa ny indelning av sinnessjukhusens upptagningsområden under beaktande av bland annat de lokala behovens olika storlek. Styrelsen har på grund härav hemställt, att framställningen icke måtte för närvarande föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

En av medicinalstyrelsen i annat sammanhang redovisad fullständig inventering rörande antalet sinnessjuka i landet, som den 1 januari 1942 voro i behov av vård å anstalt av något slag, utvisar, att — bortsett från städerna Stockholm, Göteborg och Malmö, vilka själva ombesörja sin sinnessjukvård — vid nämnda tidpunkt funnos i runt tal 23,500 personer, som krävde kvalificerad vård, samt 6,000 personer, vilka kunde betecknas såsom vårdhemsfall. För tillgodoseende av behovet av kvalificerad vård kommer staten att efter öppnandet av Sidsjöns sjukhus hava tillgång till ett officellt fastställt antal vårdplatser av omkring 18,350. Enligt medicinalstyrelsens uppfattning torde man, bland annat med hänsyn till de äldre sinnessjukhusens rymlighet, kunna för en avsevärd tid framåt godtaga en genomsnittlig överbeläggning av 10 procent, varför alltså inom den statliga sinnessjukvårdens ram skulle utan allt för stora olägenheter kunna mottagas i runt tal 20,200 patienter. Med utgångspunkt från nyssnämnda inventerings resultat skulle sålunda för den statliga sinnessjukvårdens del ett behov av ytterligare 3,300 platser föreligga, varvid hänsyn icke tagits till den stegring av antalet vårdfall, som den pågå-

Departements-
chefen.

ende förskjutningen mellan åldersklasserna väntas medföra. En fortsatt utbyggnad av landstingens vårdhem till beräknad omfattning kommer icke att nämnvärt påverka sistnämnda platsbehov, då dessa hem äro avsedda för lätt-skötta sinnessjuka och jag, i likhet med landstingsförbundet, utgår från att den av statsmakterna tidigare godtagna uppdelningen av sinnessjukvården mellan staten och landstingen alltfjämt skall upprätthållas. Av förenämnda inventering framgår visserligen, att å de statliga sinnessjukhusen den 1 januari 1942 voro intagna ungefär 465 patienter, vilka efter hand som vårdhemmen utbyggas böra överflyttas till dylika hem, men å andra sidan finnas för närvarande å vissa vårdhem ett stort antal fall, som i mån av ökat utrymme böra överflyttas till statliga sinnessjukhus. Under sådana förhållanden och med hänsyn till angelägenheten av att snarast möjligt befria ålderdomshemmen från sådana sinnessjuka, som kräva kvalificerad vård, anser jag mig icke kunna underlåta att utan ytterligare dröjsmål påkalla åtgärder för den statliga sinnessjukvårdens vidare utbyggande.

I nuvarande läge finner jag det ej vara möjligt att, annat än till en ringa del, genom uppförande av nya sinnessjukhus eller avdelningar därav inom rimlig tid tillgodose det föreliggande stora platsbehovet. Den för närvarande lättast framkomliga vägen att relativt snabbt utöka antalet vårdplatser synes mig vara att, på sätt medicinalstyrelsen föreslagit, inrätta s. k. sekundäravdelningar i vissa för ändamålet lämpade förefintliga byggnader. Medicinalstyrelsen har upplyst, att några staten tillhöriga dylika byggnader ej finnas tillgängliga. Efter verkställda utredningar har medicinalstyrelsen därför föreslagit, att vissa kommuner eller enskilda tillhöriga fastigheter skulle förvärfvas av staten för att anordnas såsom sekundäravdelningar i anslutning till respektive Sätters, Restads, S:t Sigfrids och Ulleråkers sjukhus. Enligt vad medicinalstyrelsen uppgiver finnes möjlighet att förvärva fastigheterna för sammanlagt 1,042,800 kronor, inberäknat 15,000 kronor till inventarier vid Långasjö vårdhem. Kostnaderna för erforderliga om- och tillbyggnadsarbeten hava av styrelsen beräknats till 787,000 kronor. Sammanlagda kostnaderna för sekundäravdelningarna skulle enligt dessa beräkningar, som byggnadsstyrelsen funnit i stort sett skäligen, uppgå till 1,829,800 kronor.

För egen del har jag under föreliggande omständigheter ansett mig böra godtaga medicinalstyrelsens förslag att inköpa förutnämnda fastigheter. De av medicinalstyrelsen avtalade köpeskillingarna synas mig jämväl skäligen. Jag tillstyrker därför, att riksdagens bemyndigande inhämtas till att berörda fastigheter förvärfvas av staten. Då kostnaderna för inventarierna vid Långasjö vårdhem torde böra bestridas från det under femte huvudtiteln uppförda anslaget till omkostnader vid statens sinnessjukhus, bör för inköp av själva fastigheterna avses ett sammanlagt belopp av 1,027,800 kronor.

De av medicinalstyrelsen å de olika fastigheterna föreslagna om- och tillbyggnadsarbetena ha ej heller givit mig anledning till någon mera väsentlig erinran. Av byggnadsstyrelsen framförda detaljerinringar torde böra beaktas vid ändringsarbetenas utförande. Emellertid lära de för dessa arbeten beräknade kostnadsbeloppen, vilka hänföra sig till första halvåret 1942, med hän-

syn till därefter inträffade prisstegringar icke längre förslå för de avsedda ändamålen. Jag har därför låtit infordra kompletterande beräkningar i detta hänseende. Enligt dessa skulle ytterligare följande belopp erfordras, nämligen för Grangärde ålderdomshem 35,000 kronor, för Uddevalla ålderdomshem 30,000 kronor, för Långasjö enskilda vårdhem 1,500 kronor samt för Älvkarleby ålderdomshem 4,500 kronor. Sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande arbeten skulle alltså bliva (787,000 + 71,000) 858,000 kronor, vilket belopp torde böra äskas för nu berörda ändamål.

Totalkostnaderna för sekundäravdelningarna, fränsett inventarierna, skulle i enlighet härmed uppgå till (1,027,800 + 858,000) 1,885,800 kronor, motsvarande ett belopp av cirka 5,000 kronor per vårdplats, vilket torde få anses lågt. Till jämförelse kan nämnas, att kostnaden per vårdplats vid Sidsjöns sjukhus torde komma att uppgå till inemot 14,000 kronor.

Vid bifall till vad sålunda förordats torde några särskilda åtgärder i anledning av landstingets förvaltningsutskotts i Blekinge län gjorda framställning tills vidare icke böra vidtagas.

Vissa byggnadsarbeten vid S:ta Maria sjukhus.

Med skrivelse den 17 februari 1942 har *medicinalstyrelsen* överlämnat förslag till ombyggnad av arbetssalarna i paviljong IV vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg till vårdavdelningar samt uppförande vid sjukhuset av ny arbetspaviljong för män. Förslaget har på uppdrag av styrelsen utarbetats av styrelsens arkitekt Hakon Ahlberg i samråd med vederbörande överläkare vid sjukhuset jämte särskilda experter å värmeledning och ventilation, vatten- och avloppsledningar samt elektriska installationer.

I fråga om förslaget till ombyggnad av paviljong IV anför medicinalstyrelsen, att därigenom åsyftades tillskapandet av två vårdavdelningar med plats vid normal beläggning för sammanlagt 54 patienter. Styrelsen säger sig vid förslagets utarbetande hava i samförstånd med vederbörande sjukvårdsledning tagit sikte på att erhålla fullgoda övervakningsavdelningar. Därigenom skulle dels det mest trängande platsbehovet å den överläkaravdelning paviljong IV tillhörde kunna tillgodoses, dels ock platsbristen inom upptagningsområdet något lindras. De föreslagna båda avdelningarna beräknades omfatta vardera sex vådrum med plats för respektive åtta, åtta, fyra, fyra, två och en patienter, väl slutna till en övervakningsenhet, jämte tillhörande dag- och matrum, snyggningsrum, bad, sköljrum, toalett, expedition, serveringskök och förråd.

Den föreslagna arbetspaviljongen för män skulle förläggas så, att god anslutning erhöles till sjukhusets mansavdelningar. Byggnaden skulle uppföras av trä i en våning med ett genomgående enkelt utförande. Källarvåningen, som skulle utschaktas endast i viss mindre utsträckning, upptog utrymmen för förråd och normalskyddsrum. Byggnaden skulle inrymma arbetslokaler för slöjd, korgmakeri, borstbinderi, madrasstoppning, vävning, skrädderi och skomakeri. I en lägre del av paviljongen skulle anordnas förråd för nämnda verkstäder med tillhörande expeditioner, varjämte ett rum reserverats för upp-

syningsmannen, som vid detta sjukhus allenast handhade ledning av de manliga patienternas arbeten.

Kostnaderna för samtliga nu nämnda arbeten hava av arkitekten Ahlberg i november 1941 beräknats till sammanlagt 330,000 kronor enligt följande sammanställning:

Ändringsarbeten inom paviljong IV.

	Kronor
Byggnadskostnad	82,000
Värme och ventilation	4,000
Sanitär anläggning	16,200
Elektrisk installation	7,000
Arvoden, administration, kontroll och diverse	20,800
	Summa kronor 130,000

Ny arbetspaviljong.

	Kronor.
Byggnadskostnad	140,000
Värme och ventilation	16,000
Sanitär anläggning	16,400
Elektrisk installation	8,000
Arvoden, administration, kontroll och diverse	19,600
	Summa kronor 200,000

Då ett genomförande av förslaget, såsom nämnts, skulle medföra ett tillskott av 54 platser, komme varje ny vårdplats att betinga en kostnad av cirka 6,100 kronor. Medicinalstyrelsen framhåller, att nämnda belopp med nuvarande material- och arbetskostnader icke kunde betecknas såsom oskäligt högt, om hänsyn toges till att fullgoda vårdplatser vunnes vid ett modernt sjukhus, vars ekonomiavdelningar vore i stånd att motsvara den utökning av antalet patienter, varom vore fråga.

Byggnadsstyrelsen har i avgivet yttrande förklarat sig icke hava något att erinra vare sig mot förslaget till ny arbetspaviljong eller mot de föreslagna ändringarna inom paviljong IV. De beräknade kostnaderna syntes styrelsen kunna godtagas under förutsättning att ett enkelt och sparsamt utförande genomgående iakttoges.

*Departementis-
chefen.*

Genom de föreslagna byggnadsarbetena vid S:ta Marias sjukhus skulle bland annat tillskapas två nya vårdavdelningar med plats för sammanlagt 54 patienter. Då, såsom tidigare framhållits, behovet av ytterligare vårdplatser inom sinnessjukvården är mycket trängande, tillstyrker jag, att ifrågavarande arbeten komma till utförande. Arbetena böra utföras i huvudsaklig överensstämmelse med medicinalstyrelsens förslag. De verkställda kostnadsberäkningarna ha i och för sig icke givit mig anledning till erinran. Med hänsyn till den prisstegring, som ägt rum sedan dessa kostnadsberäkningar verkställdes, torde emellertid det beräknade beloppet, 330,000 kronor, böra höjas med i runt tal 30,000 kronor. Ett belopp av 360,000 kronor torde därför böra anvisas för ändamålet.

Om- och tillbyggnad av en verkstadspaviljong vid Vipeholms sjukhus.

I skrivelse den 23 mars 1942 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för om- och tillbyggnad av den s. k. verkstadsbyggnaden vid Vipeholms sjukhus i Lund i huvudsaklig överensstämmelse med ett av styrelsen överlämnat förslag. Styrelsen anför däri i huvudsak följande.

Vipeholms sjukhus, som inrymde cirka 760 vårdplatser, vore avsett för svårskötta obildbara sinnesslöa män och kvinnor. I sjukhusets byggnadsbestånd inginge en större byggnad, den s. k. verkstadsbyggnaden, inrymmande *dels* garage samt verkstäder för snickare, skomakare och skräddare, *dels ock* bostäder för viss personal. Berörda arbetslokaler hade emellertid av skilda anledningar visat sig otillräckliga. Enär det mycket svårskötta patientmaterialet ofta åstadkom skada å inventarier m. m., hade reparationer och nytillverkning av möbler och klädespersedlar måst utföras vid sjukhuset i en omfattning, som vid anstaltens planerande icke kunnat förutses. Vidare hade det visat sig, att patienter, som vid intagning å sjukhuset varit i avsaknad av varje kunskap om handarbeten, genom därstädes meddelad vård och handledning efter någon tid bibragts vissa färdigheter i enklare handslöjd. Ett dylikt tillvaratagande av patienternas arbetskraft — som komme sjukhuset till godo — hade jämväl kunnat ske i större omfattning, än vad man ursprungligen räknat med. Frågan om utvidgning av nämnda arbetslokaler, varigenom bättre arbetsbetingelser skulle skapas för de anställda och möjlighet beredas till arbete för ett ökat antal patienter, hade därför dryftats sedan många år.

Det nu överlämnade förslaget till om- och tillbyggnad av verkstadsbyggnaden hade uppgjorts på föranstaltande av direktionen för sjukhuset men i väsentliga delar omarbetats av styrelsens arkitekt. Enligt det omarbetade förslaget skulle ifrågavarande verkstäder erhålla betydligt ökade utrymmen, varjämte skulle anordnas en för patienter avsedd sy- och arbetssal, en lokalitet, som hittills saknats. Sjukhusdirektionen hade sedermera förklarat, att den nu föreliggande planlösningen syntes direktionen synnerligen ändamålsenlig. Sjukhusledningen räknade med att vid arbetenas utförande i avsevärd utsträckning kunna utnyttja sjukhusets eget folk, vilket givetvis komme att nedbringa byggnadskostnaderna. Med beaktande härav hade dessa kostnader i januari 1942 beräknats till 65,000 kronor.

Under återopande av det anförda har medicinalstyrelsen hemställt om anvisande av ett belopp av 65,000 kronor för utförande av nu angivna byggnadsarbeten.

Byggnadsstyrelsen har i avgivet yttrande förklarat sig intet hava att erinra mot de föreslagna byggnadsarbetena eller för desammas utförande beräknade kostnader.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att verkstadslokalerna vid Vipeholms sjukhus äro otillräckliga för sitt ändamål. En utvidgning av desamma skulle ock möjliggöra ett bättre tillvaratagande av patienternas arbetskraft. Då det icke minst ur vårdsynpunkt måste anses angeläget, att förutsättningar härför beredas, förordar jag, att den avsedda utökningen av verkstadslokalerna nu kommer till stånd. Medicinalstyrelsens förslag till arbetenas utförande har ej givit mig anledning till erinran. Det för ändamålet beräknade erforderliga beloppet, 65,000 kronor, torde med hänsyn till sedermera inträffade prisstegringar böra uppräknas till i runt tal 70,000 kronor. Jag tillstyrker sålunda, att ett belopp av 70,000 kronor anvisas för ändamålet under nästa budgetår.

*Departements-
chefen.*

Ytterligare personalbostäder vid Umedalens sjukhus.

I skrivelse den 23 mars 1942 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för uppförande av sju bostadshus vid Umedalens sjukhus.

Styrelsen har till en början meddelat, att direktionen för ifrågavarande sjukhus i särskilda till medicinalstyrelsen ställda skrivelser, den senaste av den 29 november 1940, framhållit önskvärdheten av att vid sjukhuset uppfördes ytterligare personalbostäder, vilket önskemål biträts av vederbörande personalorganisation. Då spørsmålet syntes medicinalstyrelsen värt beaktande, hade styrelsen ansett sig böra underställa detsamma Kungl. Maj:ts prövning. Till frågans belysning anför styrelsen härefter följande.

Vid sjukhuset finnas för närvarande allenast 15 för manlig och kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal avsedda lägenheter om 1—3 rum och kök, medan nämnda personal utgöres av sammanlagt 120 personer. För de vid sjukhuset anställda sex läkarna kan endast tre familjebostäder tillhandahållas, vilken omständighet alltsedan sjukhusets öppnande år 1935 torde väsentligt hava bidragit att försvåra rekryteringen av andre läkartjänsterna därstädes. Sjukhuset är beläget cirka 6 kilometer från Umeå stad, och möjligheterna att i sjukhusets närhet förhyra lägenheter äro mycket små. Dessutom är tillgången på lämpliga bostäder i denna stad synnerligen begränsad. Med hänsyn härtill anser sig styrelsen böra föreslå, att *dels* ett bostadshus, inrymmande två lägenheter om vardera 4 rum, hall och kök, *dels ock* sex bostadshus, vart och ett med 2 rum, hall, kök och badrum, måtte uppföras vid sjukhuset. Endast det förstnämnda bostadshuset kan anslutas till sjukhusets centralvärmeledning, varför de sex sistnämnda byggnaderna avses skola uppvärmas lokalt. Då styrelsen ansett sig böra till uppförande föreslå även enfamiljshus, har detta förestavats av den ökade trevnad för blivande hyresgäster, en dylik anordning beräknas medföra. Kostnaden för enfamiljshusen har enligt verkställda beräkningar visat sig icke bliva högre än för bostadshus om två lägenheter, som på senare år uppförts vid statens sinnessjukhus.

Vid skrivelsen funnos fogade ritningar över de föreslagna bostadshusen, vilka uppgjorts av medicinalstyrelsens arkitekt. Kostnaderna hava i mars 1942 beräknats sålunda:

	Kronor
Ett tvåfamiljshus	58,500
Sex enfamiljshus, ett vart à 14,675 kronor	88,050
Ledningar	24,000
Stängsel, planeringar m. m.	9,450
Ritningar, kontroll, administration och oförutsedda utgifter	20,000
Summa kronor	200,000

Medicinalstyrelsen har tillagt, att enfamiljshusen, som kostnadsberäknats av aktiebolaget statens skogsindustrier, planerats såsom monteringsfärdiga trähus.

Med stöd av vad sålunda anförts har medicinalstyrelsen hemställt om anvisande av 200,000 kronor för uppförande vid Umedalens sjukhus av sju bostadshus i huvudsaklig överensstämmelse med vad styrelsen föreslagit.

Byggnadsstyrelsen har i avgivet yttrande förklarar sig intet hava att erinra beträffande medicinalstyrelsens förslag.

Av vad medicinalstyrelsen anfört synes framgå, att behov föreligger av ytterligare personalbostäder vid Umedalens sjukhus. Detta gäller såväl beträffande läkarna som sjukvårds- och ekonomipersonalen. Enligt vad jag inhämtat nödgas för närvarande ett flertal av sjukhusets befattningshavare vara bosatta i Umeå stad cirka 6 kilometer från sjukhuset och vissa befattningshavare ännu mera avlägset. Till följd av rådande läge torde någon förbättring härutinnan utan statens ingripande icke kunna påräknas. På grund härav anser jag det vara angeläget, att ytterligare personalbostäder snarast uppföras vid sjukhuset. Jag tillstyrker därför, att medel äskas för uppförande av bostäder vid sjukhuset till ett belopp, som med hänsyn till inträffade prisstegringar torde bära upptagas till 216,000 kronor. Fördelningen av detta belopp på olika slag av byggnader torde få bli beroende av den byggnadstekniska prövning, som förslaget i likhet med övriga byggnadsfrågor förutsättes bli underkastat.

Departements-
chefen.

Färdigställande av Sidsjöns sjukhus.

Med bifall till vad i propositionen nr 176/1938 föreslagits beslöt 1938 års riksdag (skrivelse nr 343), att i Sundsvall skulle i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet över socialärenden den 3 mars 1938 framlagt förslag uppföras ett nytt sinnessjukhus för en beräknad kostnad av högst 10,400,000 kronor.

Av skilda anledningar, främst de på grund av krisen starkt ökade byggnadskostnaderna, har byggnadsföretaget kommit att medföra kostnader, som väsentligt överstiga de ursprungligen beräknade. För byggnadsarbeten vid ifrågavarande sjukhus, benämnt Sidsjöns sjukhus, hava sålunda hittills anvisats sammanlagt 12,515,000 kronor. Senast har 1942 års riksdag med bifall till vad i propositionen nr 362 föreslagits anvisat ett anslag av 480,000 kronor till färdigställande av Sidsjöns sjukhus (riksdagens skrivelse nr 461). I sistnämnda proposition, till vilken jag hänvisar, lämnades en närmare redogörelse rörande anledningarna till att byggnadskostnaderna ej kunnat hållas inom den ursprungligen beräknade kostnadsramen.

I skrivelse den 28 december 1942 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande av ytterligare medel för färdigställande av Sidsjöns sjukhus.

Byggnadsstyrelsen har till en början erinrat om att styrelsen i samband med äskande av det av 1942 års riksdag sedermera anvisade anslaget å 480,000 kronor framhållit, att sagda belopp kunde anses tillräckligt för byggnadsföretagets fullbordande under förutsättning att inga ytterligare oförutsedda omständigheter komme att inträffa, som mera väsentligt kunde inverka på den återstående delen av byggnadsföretaget. Byggnadsstyrelsen yttrar härefter:

Sedan arbetena nu framskridit så långt att de tio sjukpaviljongerna, administrationsbyggnaden, ekonomibyggnaden, värmecentralen, portvakts-huset samt större delen av bostadshuset för gift och ogift personal äro i allt väsentligt färdigställda, har det visat sig, att kostnaderna på grund av fortgående prisstegringar icke kunna hållas inom ramen av hittills anvisade anslag.

De tio bostadshusen, som styrelsen erhöll uppdrag att uppföra, hade

styrelsen hösten 1941 kostnadsberäknat till 375,000 kronor inklusive utgifter för utvändiga ledningar av olika slag, väg- och planeringsarbeten och dylikt. På grund av därefter inträffade prisstegringar kommer den beräknade kostnaden för dessa bostadshus att överskridas med cirka 12 procent eller 45,000 kronor.

Då styrelsen i april 1942 uppgjorde en detaljerad kostnadskalkyl över de dittills beslutade byggnadsarbetena, hade dessa verkställts intill ett belopp av omkring 10,060,000 kronor och återstodo sålunda arbeten till ett beräknat belopp av (1,600,000 + 480,000) 2,080,000 kronor. De ytterligare prisstegringar, som sedan dess uppstått, kunna beräknas uppgå i genomsnitt till cirka 6 procent å sistnämnda belopp eller omkring 125,000 kronor.

De beräknade merkostnaderna på grund av prisstegringar från respektive hösten 1941 och april 1942 uppgå således till (45,000 + 125,000) 170,000 kronor.

I kostnaderna för återstående arbeten hava icke upptagits utgifter för stokerapparater, vilka nu icke erfordras och för övrigt icke kunna insättas, så länge pannorna eldas med ved, samt ej heller kostnaden för temperaturregleringsapparater, med vilkas anskaffande tills vidare synes kunna anstå.

På grund av vad sålunda anförts och under framhållande, att nämnda belopp 170,000 kronor borde stå till byggnadsstyrelsens förfogande under innevarande budgetår, då byggnadsföretaget komme att färdigställas, har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av 170,000 kronor för färdigställande av Sidsjöns sjukhus.

Departements-
chefen.

Med anledning av byggnadsstyrelsens framställning har jag från styrelsen infordrat detaljerade uppgifter angående återstående arbeten vid Sidsjöns sjukhus och kostnaderna för desamma. I en den 3 februari 1943 dagtecknad promemoria har chefen för styrelsens byggnadsbyrå lämnat de begärda uppgifterna, varav framgår, att samtliga byggnadsarbeten nu framskridit så långt, att några möjligheter till besparingar — utöver vad tidigare gjorts — genom begränsningar eller förenklingar av byggnadsprogrammet icke föreligga. Jag nödgas därför tillstyrka, att Kungl. Maj:t hos riksdagen påkallar de ytterligare medel, som erfordras för byggnadsprogrammets fullföljande. Då de av byggnadsstyrelsen i sådant hänseende nu framlagda kostnadsberäkningarna synas godtagbara, torde för ändamålet böra äskas ett reservationsanslag av 170,000 kronor. Anslaget torde böra upptagas å tilläggsstat för innevarande budgetår under benämningen: Färdigställande av Sidsjöns sjukhus i Sundsvall.

Sammanfattning.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle medelsbehovet för nästa budgetår till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. uppgå till följande belopp:

Inköp av vissa fastigheter för anslutning såsom sekundärav-

delningar till statens sinnessjukhus	kronor	1,027,800
Byggnadsarbeten vid nämnda sekundäravdelningar	»	858,000
» » S:ta Maria sjukhus	»	360,000
» » Vipeholms sjukhus	»	70,000
» » Umedalens sjukhus	»	216,000

Summa kronor 2,531,800

Samtliga nu nämnda belopp torde böra anvisas såsom investeringsanslag å kapitalbudgeten under rubriken »Statens allmänna fastighetsfond».

Med avseende å de till ifrågakvarande byggnadsarbeten anvisade medlen torde få gälla, att den angivna fördelningen icke skall vara i detalj bindande för medlens disposition. I den mån så med hänsyn till sättet för byggnadsarbetenas bedrivande eller eljest kan befinnas lämpligt, torde enligt Kungl. Maj:ts bestämmande en ökning av beräknad medelsdisposition för visst ändamål kunna ske mot det att motsvarande minskning vidtages för ett annat.

Härjämte skulle å tilläggsstat för innevarande budgetår till färdigställande av Sidsjöns sjukhus äskas ett reservationsanslag av 170,000 kronor.

Under åberopande av det sålunda anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att låta träffa avtal angående förvärf för statens räkning för en kostnad av sammanlagt 1,027,800 kronor av Grangärde kommuns ålderdomshem, Uddevalla stads ålderdomshem, Långasjö enskilda vårdhem och Älvkarleby kommuns ålderdomshem för utnyttjande såsom sekundäravdelningar i anslutning till befintliga statliga sinnessjukhus;

dels besluta, att för iordningställande av ifrågakvarande sekundäravdelningar skola i huvudsaklig överensstämmelse med av mig förordade förslag verkställas om- och tillbyggnadsarbeten å förutnämnda fastigheter för en beräknad kostnad av sammanlagt 858,000 kronor;

dels besluta, att vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg skola i huvudsaklig överensstämmelse med av mig förordat förslag inredas två nya vårdavdelningar i paviljong IV samt uppföras en ny arbetspaviljong för en beräknad kostnad av 360,000 kronor;

dels besluta, att vid Vipeholms sjukhus i Lund skall i huvudsaklig överensstämmelse med av mig förordat förslag verkställas om- och tillbyggnad av en verkstadspaviljong för en beräknad kostnad av 70,000 kronor;

dels medgiva, att vid Umedalens sjukhus må uppföras personalbostäder för en beräknad kostnad av 216,000 kronor;

dels å kapitalbudgeten, Statens allmänna fastighetsfond, till *Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av kronor 2,531,800;

dels ock å kapitalbudgeten, Statens allmänna fastighetsfond, till *Färdigställande av Sidsjöns sjukhus i Sundsvall* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av kronor 170,000.

Kungl. Maj:ts proposition nr 51.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställa förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Bengt Hammarberg
